

İŞGALLERİN BAŞLAMASI VE MİLLİ MÜCADELE HAZIRLIK DÖNEMİ

Mütareke Dönemi

- ❑ Dünya Savaşı'nın yenik devletlerine imzalatılacak olan barış anlaşmalarının hazırlanması için toplanan Paris Barış Konferansı'nda İzmir ve çevresinin Yunanistan tarafından işgal edilmesi kararlaştırılmıştı.
- ❑ İtilaf Devletleri, Paris Barış Konferansı'ndan önce, Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalanmasının hemen ardından antlaşmanın 7. maddesine dayanarak işgallere başlamışlardı.

İlk işgal → Musul

İlk olarak Musul, İngilizler tarafından işgal edilmişti.

İlk Direniş ilk Kuva-i Milliye Hareketi

Fransızlar da Hatay'ın Dörtyol ilçesini işgal etmişlerdi.

Fransızlara karşı, silahlı ilk halk direniş hareketi de başlamıştı.

İzmir'in İşgali (15 Mayıs 1919)

- ❑ İngiltere'nin büyük desteği neticesinde Paris Barış Konferansı'nda, Yunan ordusunun İzmir'i işgali kararlaştırıldı.
- ❑ İstanbul Hükûmeti'ne bu işgalin Mondros Ateşkes Antlaşması'nın 7. maddesi gereğince yapılacağı bildirildi.
- ❑ Damat Ferit Paşa Hükûmetinden gelen emirler gereği, İzmir Valisi İzzet Bey ve Kolordu Komutanı Ali Nadir Paşa'dan işgal hareketine karşı koymamaları ve işgal kuvvetlerine karşı gereken kolaylığın gösterilmesi istendi.

✓ 15 Mayıs 1919 sabahında, bir İngiliz gemisinin desteğindeki Yunan ordusu İzmir'e asker çıkardı.

Hasan Tahsin → İlk Şehit

Hukuk-u Beşer gazetesi yazarı Hasan Tahsin, silahını ateşleyerek Yunan bayrağını taşıyan askeri vurdu.

İzmir'de ilk silahlı direniş başlarken Hasan Tahsin de şehit düştü.

Yunanlılar, Aydın, Nazilli, Akhisar ve Ayvalık'ı işgal etti.

Kuvay-i Millîye Direnişi

- ❑ Kuvay-ı Millîye, Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra, vatani işgal eden düşmanla ve azınlık faaliyetlerine karşı çarpışan silahlı grupları ve onlara maddi, manevi ya da fikrîsel yardımda bulunan herkesi kapsamaktadır.

CEMİYETLER

DİRENİŞ VE KURTULUŞ YOLLARI ARAYIŞI

- ❑ İtilaf Devletleri bir yandan işgal ettikleri yerleri genişletirken, diğer yandan da Anadolu ve Trakya'da bağımsızlık elde etme emeliyle harekete geçen azınlıkları kışkırtıyor ve kullanıyorlardı.
- ❑ Bu girişimlere karşı kurulan Müdafaa-i Hukuk-u Millîye Cemiyetleri ile bir taraftan siyasi faaliyetler başlarken, diğer taraftan Kuvay-ı Millîye adı altında askerî kurumlar oluşturulmaya başlandı.
- ❑ Kuruluş amaçları yönünden ele alındığında üç grup cemiyet oluştu.

I- AZINLIKLARIN KURDUĞU CEMİYETLER

- Rum, Ermeni ve Museviler tarafından kurulan bu cemiyetlerin ortak amacı, dağılan Osmanlı İmparatorluğu topraklarından pay almak ve kendi devletlerini kurmaktır.

Mavr-i Mira (Kara Gün) Cemiyeti:

- Megalo İdea (Büyük Ülkü) amacıyla hareket ediyordu. Ana hedefi Bizans İmparatorluğu sınırlarına yeniden ulaştırmaktı.
- Yunan Kızılhaçı, Göçmenler Cemiyeti ve Rum İzcilik Okulu tarafından destekleniyordu.

Etnik-i Eterya:

- 1821'de Yunan isyanını Patrikhane ile birlikte çıkaran cemiyettir.
- Mütareke Dönemi'nde Batı Anadolu'da Rum nüfusunun artırılması ve Trabzon dolaylarında Pontus Rum Devleti'nin kurulması için çalışmıştır.

Pontus Rum Cemiyeti:

- Doğu Karadeniz kıyılarında bir Pontus Devleti kurulması düşüncesi, Yunanistan'ın bağımsızlığını elde ettiği yıllara kadar gitmektedir.
- Yunan Megalo İdeası'nın (Büyük Ülkü) hedeflerinden biridir.
- Misyonerlik faaliyetleri de yürüten Merzifon Amerikan Kolejinin etkisiyle 1904'te Pontus Cemiyeti kuruldu.
- İstanbul'daki Fener Rum Patrikhanesi ve ona bağlı kiliseler, Pontus Devleti kurma girişimine hız verdiler.
- Ruslar, Rum çetelerinin de yardımıyla Trabzon başta olmak üzere Karadeniz Bölgesi'nin bir kısmını işgal ettiler.
- Pontus sorunu, Lozan Barış Antlaşması ile tarihe karışmış olmasına rağmen, Yunanistan yapay olarak Pontus meselesini gündeme getirmeye devam etmiştir.

- 1985 yılından itibaren sözde "Pontus Soykırımı" iddialarına hız vermiş, 19 Mayıs gününü sözde "Pontus Soykırımı'nı Anma Günü" olarak kabul eden tarihî gerçeklerle uyuşmayan bir yasa çıkarmıştır.

Taşnak, Sütyun ve Hınçak Cemiyetleri

- Amaçları Doğu Anadolu'da ve Çukurova yöresinde Ermeni Devleti kurmaktır.
- Ermeni Patriği Zaven Efendi tarafından yönetilen Hınçak Komitesi, Mavri Mira Cemiyeti ile de iş birliği yaptı.

Alyans, İsrailit ve Makabi Cemiyetleri

- Bu cemiyetlerin amacı Filistin'de İsrail Devleti'nin kurulmasını sağlamaktır.
- Osmanlı Devleti'nde yaşayan Yahudilerin ticari çıkarları için uğraşmıştır.

II. MİLLÎ VARLIĞA DÜŞMAN CEMİYETLER

- Millî varlığa düşman cemiyetlerin çoğu İtilaf Devletleri'nin, özellikle de İngilizlerin desteğiyle kurulmuş ve yönlendirilmişlerdir.
- Halkın gücüne dayanarak bağımsızlığın sağlanabileceğine inanmadıkları için İstanbul Hükümeti'nin politikalarını desteklemişler ya da güçlü bir devletin manda ve himayesini istemişlerdir.
- Bu cemiyetlerin faaliyetleri millî birliği bozucu sonuçlar doğurmuştur.

Kürt Teali Cemiyeti:

- İngilizlerin desteği ile İstanbul'da kurulan bu cemiyetin amacı, bağımsız bir Kürt devleti kurmaktır.

İslam Teali Cemiyeti:

- İstanbul'da bazı medrese hocaları önderliğinde kurulan bu cemiyetin amacı, hilafet ve saltanatı güçlendirerek kurtuluşu sağlamaktır.

Wilson Prensipleri Cemiyeti:

- ❑ Halide Edip, Ahmet Emin, Refik Halit gibi Osmanlı aydınları tarafından kurulan cemiyet, kurtuluşun ancak Amerika mandasına girmekle mümkün olabileceğini savunuyordu.

İngiliz Muhipleri Cemiyeti:

- ❑ İngilizlerin desteği ile İstanbul'da kurulmuştur.
- ❑ Sadrazam Damat Ferit Paşa ve bazı devlet adamlarınca desteklenmiştir.
- ❑ Cemiyetin ana gayesi, Osmanlı ve İngiliz dostluğunu güçlendirmek ve İngiltere'nin koruyuculuğu altına girmeyi sağlayabilmektir.

Hürriyet ve İtilaf Fırkası:

- ❑ 1911'de İttihat ve Terakki'ye karşı olanların kurduğu partidir.
- ❑ Anadolu'da başlayan kurtuluş hareketini İttihatçıların işi olarak gördükleri için bu harekete karşı çıkmışlardır.

Sulh ve Selamet-i Osmani Fırkası:

- ❑ Ulemadan bir grup tarafından İstanbul'da kurulmuştur.
- ❑ Ülkenin kurtuluşunun ancak padişah ve halifenin emirlerine mümkün olacağını savunmuşlardır.

III. MİLLÎ CEMİYETLER

- ❑ İtilaf Devletleri, Mondros Ateşkes Antlaşması'nın 7. Maddesini hukukî dayanak göstererek, ülkenin çeşitli yerlerine asker çıkarmaya başladılar.
- ❑ Bu gelişmelerden cesaret alan azınlıklar da kendi emelleri doğrultusunda harekete geçerek, Türklere karşı taşkınlıklarını arttırdılar.

- ❑ İstanbul Hükûmetinin bu duruma sessiz kalması karşısında Türk aydınları harekete geçtiler.
- ❑ Vatanı koruma ve bağımsız yaşama isteği doğrultusunda cemiyetler kurdular.

Bölgesel amaçlı kurulan bu cemiyetlerin ortak bazı özellikleri şunlardır

- ❑ Bölgelerinin Türklüğünü kanıtlamak çabasıındaydılar. Bunun için de tarihsel gerçeklerle birlikte nüfus çoğunluğuna önem vermişlerdir.
- ❑ Wilson İlkeleri'nin 12. Maddesinden yararlanmak istemişlerdir.
- ❑ Bölge halkının desteğini ve birliği sağlamak için geniş katılımlı kongreler düzenlemişlerdir.
- ❑ Haklarını savunmak, isteklerini iletmek için Paris Barış Konferansı'na ve İstanbul'daki İtilaf Devletleri temsilcilerine heyetler göndermişlerdir.
- ❑ Bölgelerini işgalcilere ve azınlıklara karşı savunmuşlardır.

Trakya-Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti: (1918)

- ❑ Merkezi: Edirne'dir.
- ❑ **Amacı:** Trakya'daki Rum taşkınlıklarını engellemek, bu bölgenin Yunanistan'a katılmasını engellemektir.
- ❑ Edirne ve Lüleburgaz'da kongre yapmışlardır.
- ❑ Trakya'da bağımsız bir Türk devletinin kuruluşunu gerçekleştirmişler, sonra Anadolu hareketine katılmışlardır.
- ❑ Basın yolu ile Trakya'nın Türk yurdu olduğunu duyurmaya çalışmışlardır.

Beni bu güzel havalar mahvetti.

Orhan Veli Kanık

Şark Vilayetleri Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti (Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti):

- ❑ Merkezi İstanbul'dadır.
- ❑ Anadolu'nun doğusunda bir Ermeni Devleti kurulması planlarını önlemek ve bölge halkının haklarını savunmak için mücadele etmişlerdir. Erzurum Kongresi, bu cemiyet tarafından düzenlenmiştir.

İzmir Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti:

- ❑ İzmir'de kurulmuştur.
- ❑ İzmir ve Ege Bölgesi'nin Türklere ait olduğunu dünyaya kanıtlamak ve bölgenin Yunanistan'a verilmesini önlemek amacıyla mücadele etmiştir.

İzmir Redd-i İlhak Cemiyeti:

- ❑ Önce Müdafaa-i Hukuk adını taşıyan bu cemiyet, İzmir'in Yunanistan tarafından işgal edileceğinin öğrenilmesi üzerine kurulmuştur.
- ❑ Bu işgale karşı silahlı mücadeleyi başlatmıştır.

Trabzon Muhafaza-i Hukuk-u Millîye Cemiyeti:

- ❑ Trabzon ve civarının Rumlara verilerek bu bölgede Pontus Rum Devleti'nin kurulmasını önlemek; işgallere ve Pontus çetelerine karşı silahlı direnişte bulunmak üzere kurulmuştur.
- ❑ Erzurum Kongresi'nin toplanmasında Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti ile birlikte önemli rol oynamıştır.

Kilikyalılar Cemiyeti:

- ❑ Merkezi İstanbul'dur.
- ❑ Adana ve çevresini işgal eden Fransızlar ve Fransız ordusunda yer alan Ermenilerin saldırılarına karşı bölgede silahlı direnişi başlatmıştır.
- ❑ Pozantı Kongresi'ni toplamıştır.

Millî Kongre Cemiyeti:

- ❑ İstanbul'da kurulan bu cemiyetin diğer cemiyetlerden farkı, ülke genelinde partiler üstü bir örgütlenmeyi sağlamaktır.
- ❑ Cemiyetin amacı, Türklere aleyhine basın ve yayın yoluyla yapılan olumsuz propagandaları engellemektir.

Doğudaki Cemiyetler Erzurum Kongresinde

Tüm Cemiyetler Sivas kongresinde birleşti

ARMHC

Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'a Çıkışı (19 Mayıs 1919)

- ❑ Mustafa Kemal Paşa ve onun emrindeki 18 arkadaşı bölgede asayiş sağlamak ve bozulan düzeni yeniden inşa etmek üzere harekete geçti.
- ❑ İstanbul'dan Samsun'a doğru 16 Mayıs 1919'da Bandırma vapuruyla yola çıkan heyet, 19 Mayıs 1919 sabahı saat 6'da Samsun Limanı'na ulaştı.
- ❑ Mustafa Kemal'in Samsun'a: Resmi görevli olarak çıkmış
- ❑ **Askeri görevi:** 9. Ordu Müfettişi,
- ❑ **İdari görevi:** Doğu Karadeniz'de meydana gelen Pontus Rum Çeteleri ile yerel milis kuvvetler arasındaki uyuşmazlığı gidermek.
- ❑ **Hukukî görevi:** Teftişlerde bulunmak, amacı ile Samsun'a çıkmıştır.
- ❑ Mustafa Kemal Paşa, Samsun'a çıktıktan sonra bölgedeki durumu inceleyerek Damat Ferit Paşa Hükûmetine bir rapor gönderdi (22 Mayıs 1919).

Huzuru içinizde arayın.

Gautama Buddha

Samsun Raporu 22 Mayıs 1919

Milli mücadelede atılan ilk önemli adım

- ❑ Mustafa Kemal, Samsun'a geldiğinde olanı biteni rapor halinde İstanbul'a bildirdi.
- ❑ Rapora Göre

- Samsun ve çevresindeki **olayların nedeni Türkler değil Rumlardır**

- Türklerin **yabancı kontrolüne tahammülü yoktur**

- Yunanlıların **İzmir'de hakları yoktur**

- Millet **bağımsızlık düşüncesi ile bileşmiştir.**

HAVZA GENELGESİ
(28 MAYIS 1919)

Amaç: Anadolu halkını uyarmak

- ❑ Mustafa Kemal "Anadolu halkını uyarmak" amacı ile Havza'da "İşgallere karşı konulmasını, İstanbul hükümetine protesto telgrafları çekilmesini" isteyen bir genelge yayınlanmış, 30 Mayıs'ta ise bir miting düzenlenmiştir.

■ **Bildiri ile:**

- İşgallerin protesto edilmesi için mitingler yapılması,
- İtilaf Devletleri temsilciliklerine uyarı telgrafları gönderilmesi,
- Hristiyan azınlığa karşı saldırı ve düşmanlıklarda bulunulmaması istenmiştir.

Bilgili bir aptal, bilgisiz bir aptaldan daha aptaldır.

Moliere

Mustafa Kemal Paşa'ya
"Geri Dön" Çağrısı (13 Haziran 1919)

- ❑ İngiltere, Damat Ferit Hükûmetine baskı yaparak Mustafa Kemal Paşa'nın geri çağrılmasını istedi.
- ❑ 8 Haziran 1919 tarihinde "Geri Dön" çağrısına itibar etmeyen Mustafa Kemal Paşa, 13 Haziran 1919 tarihinde Amasya'ya hareket etti.

AMASYA GENELGESİ
(22 HAZİRAN 1919)

- ❑ M. Kemal Havza'dan Amasya'ya geçmiştir.
- ❑ Amasya'ya yakın silah arkadaşları Rauf (Orbay) Bey, Refet (Bele) Bey, Ali Fuat (Cebesoy) Bey, Kazım Karabekir Bey (telgrafla) gibi önemli şahıslarla görüşen M. Kemal Amasya Genelgesini yayınladı.

Amasya Genelgesini Yayımlayanlar

Kâzım Karabekir

Adnan Adıvar

Refet Bele

Ali Fuat Cebesoy

Rauf Orbay

Not: Aynı zamanda Terakki Perver Cumhuriyet Fırkasının kurucularıdır.
1924 - 1925

Amasya Genelgesi Yayınımlandı

MADDELER

- Vatanın bütünlüğü milletin bağımsızlığı tehlikededir

☞ Kurtuluş savaşının **gerekçesidir**.

Bölgesel Cemiyetlerin ve Kuva-i Milliye'nin birleştirileceği sinyali ilk kez verildi

- İstanbul hükümeti üzerine aldığı görevi yerine getirememektedir.

☞ Kurtuluş savaşının **gerekçesidir**.

- Milletin **istiklalini** yine milletin **azmi ve kararı** kurtaracaktır.

☞ Kurtuluş savaşının **amaç ve yöntemidir**.

Ulusal Egemenlikten ilk kez bahsedilmiştir

Cumhuriyet yönetimine geçileceğinin ilk sinyali belirtilmiştir.

Türk İnkılâbının evrenselliği ortaya konmuştur.

- Her türlü etki ve denetimden uzak milli bir kurulun varlığı gerekmektedir.

☞ Kurtuluş savaşının **yöntemidir**.

Temsil Heyetinin kurulacağı ilk sinyali verildi

- Anadolu'nun en güvenli yeri olan Sivas'ta milli bir kongre toplanacaktır.

☞ Milli birlik ve beraberlik **amaçlandı**

- Her ilden milletin güvenini kazanmış üç delege seçilerek acele ve gizli olarak bu kurula gönderilmelidir

☞ Milli mücadele halka mâl edilmeye çalışıldı

☞ Milli birlik ve beraberlik **amaçlandı**

- Katılacak temsilciler, Müdafai Hukuk ve Reddi İlhak Cemiyetleri ve Belediyeler aracılığı ile seçilecektir.

☞ Kongrenin **bağımsızlığa uygun kararlar alması amaçlandı**

- Genelge milli bir sır gibi tutulmalı, delegeler isimlerini değiştirerek yolculuk yapmalıdır

☞ Kongre'nin **güvenliği amaçlandı**

- Askeri ve milli örgütler hiçbir şekilde dağıtılmayacak

☞ Mondros'a **karşı çıkıldı**

Askeri mücadeleye işaret edildi

- Doğu illeri adına 10 Temmuz'da Erzurum'da bir kongre toplanacaktır.

☞ Kâzım Karabekir'in ısrarı ile **Doğu'da Ermenilere karşı toplanacaktır**

Cesur insan özgürdür.

Seneca

Amasya Genelgesinin Önemi

☞ İhtilal beyannamesidir.

- Milli mücadelenin PROGRAMI belirendi

- Mustafa Kemal hakkında tutuklama kararı çıkardı.

- Mustafa Kemal resmi görevinden istifa etti

☞ Sine-i Millet

Mustafa Kemal'in askerlik görevinden ayrılıp, sivil önder olarak mücadeleye devam etmesi

SİNE-İ MİLLETE DÖNÜŞ olarak ifade edilir

- ☐ Mustafa Kemal, Eskişehir ve Kütahya Muharebeleri sonrası 5 Ağustos 1921'de **BAŞKOMUTANLIK YASASI** ile askerlik görevine geri dönecektir.

- ☐ Kâzım Karabekir, Mustafa Kemal' "PAŞAM! BEN ve KOLORDUM EMRİNİZDEDİR!" diyerek Mustafa Kemal'e olan bağlılığını göstermiştir.

☞ "Artık İstanbul Hükümeti, Anadolu'ya hâkim değil tabî olmak zorundadır"

Mustafa Kemal bu ifadeyi kullandı.

KONGRELER

- ☐ 1919 yılı Kurtuluş Savaşının hazırlık döneminin en önemli aşaması, kongrelerin yapıldığı yıldır.

☞ İzmir Müdafaa-i Hukuk Kongresi (2-19 Mart 1919)

İzmir'de toplandı. Düşman saldırısına karşı silahlı eylem yapma kararı aldı.

☞ Edirne Kongresi (9-13 Mayıs 1919)

Trakya Paşaeli cemiyeti bu kongreyi gerçekleştirdi. Yunanlılara karşı koyma kararı alındı.

☞ Balıkesir Kongresi (26-30 Temmuz 1919)

Balıkesir de toplandı. Yöresel kararlar alındı. Sivas'a delege göndermemiştir.

☞ Nazilli Kongresi (9 Ağustos 1919)

Nazilli de toplandı. Muğla, Burdur, Antalya illerinde varlık gösterdi. Düşmana karşı örgütlenme kararı alındı.

☞ Alaşehir Kongresi (16-25 Ağustos 1919)

Bölgede düşmana karşı örgütlenme kararı alır. Balıkesir kongresinde alınan kararla burada alınan kararlar onaylandı.

ERZURUM KONGRESİ
(23 TEMMUZ-7 AĞUSTOS 1919)

Nedenleri:

- ☐ Bu kongre Erzurum'da bir şubesi bulunan Şark vilayetleri Müdafaa-i Hukuk-u Millîye Cemiyeti ile Trabzon Muhafazaa-i hukuk Cemiyeti'nin birlikte hazırladığı bir kongredir.
- ☐ Trabzon'da Pontus Devleti kurulacak, Doğu Karadeniz'i içine alacaktı. Doğu Anadolu'da ise, Ermeni Devleti kurulması düşünülüyordu. Bunlara engel olmak gayesi ile toplantı yapıldı.

- ❑ Kongreye Erzurum, Sivas, Bitlis, Van ve Trabzon temsilcileri katılmıştır.
- ❑ Erzurum, stratejik olarak, galip devletlerin zor ulaşacakları yerde olması, silah ve cephane depolarının bulunması, 15. kolordunun dağıtılmamış olması ile önemlidir.
- ❑ Ermenilerin burayı hedef olarak belirlenmeleri, ulaşım imkânları nedeniyle seçilmiştir.
- ❑ 62 üye katılmıştır.
- ❑ Mustafa Kemal son anda Erzurum kongresine katılmıştır.
- ❑ Oy çokluğu ile başkan seçilmiştir.
- ❑ Kurtuluş Savaşının temelini bu kongre oluşturur.
- ❑ Alınan kararlar Millî Mücadelenin temel kurallardır.

MADDELER

- Ulusal sınırlar içerisinde vatan, bölünmez bir bütündür, PARÇALANAMAZ

☞ **İlk defa ulusal sınırlardan bahsedildi**

ULUSAL BAĞIMSIZLIK VURGUSU

- Her türlü yabancı işgal ve müdahaleye karşı *İstanbul hükümetinin sessiz kalması halinde Millet topyekûn karşı koyacaktır.*

☞ **İlk defa savaş kararı alınmıştır.**

ULUSAL BAĞIMSIZLIK VURGUSU

- Hıristiyan azınlıklara milli bütünlüğü zedeleyici sosyal ve siyasi ayrıcalıklar verilemez

☞ **İlk defa kapitülasyonlara karşı çıktı**

ULUSAL BAĞIMSIZLIK VURGUSU

- İstanbul hükümeti vatanın bütünlüğünü koruyamazsa, **Anadolu'da geçici bir hükümet kurulacaktır.** Bu hükümeti Milli Kongre seçecektir. Kongre toplanamamışsa bu seçimi **TEMSİL HEYETİ** yapacaktır.

☞ **İlk defa geçici bir hükümetten bahsedildi**

ULUSAL EGEMENLİK VURGUSU

- Kuva-i Milliye'yi etken, İrade-i Milliye'yi hâkim kılmak esastır.

☞ **ULUSAL EGEMENLİK vurgusu yapılmıştır.**

- Manda ve Himaye Kabul edilemez

☞ **İlk defa manda ve himayeye karşı çıktı**

ULUSAL BAĞIMSIZLIK VURGUSU

- Ulusal güçler padişahlık ve halifelik makamını da kurtaracaktır.

☞ **Kongredeki padişah yanlıları nedeniyle böyle bir karar alındı**

ULUSAL EGEMENLİĞE aykırıdır

- Mebuslar Meclisi derhal toplanmalı, hükümet kararları denetim altına alınmalı

☞ **Hükümet denetim altına alınmaya çalışıldı**

ULUSAL EGEMENLİK VURGUSU

- Sömürge amacı taşımayan dış devletlerden yardım alınabilir.

☞ **ULUSAL BAĞIMSIZLIK** korunmaya çalışıldı

Temsil Heyeti

- ✓ **Erzurum Kong** / Bşk: Mustafa Kemal / 9 kişidir.
- ✓ Bölgesel
- ✓ **Sivas Kong** / Bşk: Mustafa Kemal / 16 Kişi
- ✓ Ulusal
- ✓ **TBMM** ile görev süresi sona erdi

Kongrenin Önemi ve Sonuçları

- ☞ **İLK DEFA** *milli sınırlardan bahsedildi*
- ☞ **İLK DEFA** *savaş kararı alındı*
- ☞ **İLK DEFA** *geçici hükümetten bahsedildi*
- ☞ **İLK DEFA** *kapitülasyonlara karşı çıkıldı*
- ☞ **İLK DEFA** *manda ve himayeye karşı çıkıldı*
- ☞ **İLK DEFA** *Mustafa Kemal sivil önder olarak ilk çalışmasını yaptı*
- ☞ **İLK DEFA** *devlet kurma fikrinden bahsedildi*
- ☞ **İLK DEFA** *Temsil Heyeti kuruldu*

İyilerle mukayese et ki, hatalarını bulasın.

La Edri

Sivas Kongresi (4-11 Eylül 1919)

- ☐ Amasya Genelgesinde yapılan çağrıdır.

Ali Galip Olayı

Elazığ valisi Ali Galip Bey'e kongreyi basmak, toplanmadan dağıtmak gayesi ile M. Kemal ve arkadaşlarını tutuklatmak görevi verilmiştir. Ali Galip Bey görevini yapmamış ve Halep'e kaçmıştır. Fransızlar Reşit Beyi tutuklamıştır.

- ☐ Kongre çalışmalarına 38 kişi katılmıştır.
- ☐ Kongrede, hakkında tutuklama kararına rağmen Mustafa Kemal başkanı seçildi.

☞ **Kongre → İhtilalci bir yapıda**

- ☐ M. Kemal millî mücadelenin fiili lideri olmuştur.

MADDELER

- Erzurum Kongresi kararları kabul edildi
- Tüm cemiyetler birleştirildi → ARMHC

☞ **Amaç** mücadeleyi **TEK ELDEN** yürütmek

☞ **Ulusal Egemenlik Vurgusu**

☞ İleride **Mustafa Kemal'in kuracağı CHP'nin ilk kurultayı kabul edilir.**

- Temsil Heyeti → ULUSAL hale getirildi

☞ **Ulusal Egemenlik Vurgusu**

Üye Sayısı 15 / Refet Bey'in katılımıyla 16

- Vatanın herhangi bir parçası terk ve ihmal edildiği takdirde **geçici bir hükümet kurularak** idare millet adına yapılacaktır.

☞ Geçici hükümet → Ulusal Egemenlik

- Manda ve himaye **KESİNLİKLE** reddedildi

☞ Ulusal Bağımsızlık Vurgusu

Kongrenin Önemi ve Sonuçları

- Milli mücadele **TEK ÇATI ALTINDA** toplandı
- Mustafa Kemal, **TARTIŞMASIZ** milli mücadelenin *tel lideri* haline geldi

☞ “YA İSTİKLAL YA ÖLÜM” parolası belirlendi

☞ Temsil Heyeti → Meclis gibi

Temsil Heyeti Ali Fuat Paşa'yı Batı Cephesi Kuva-i Milliye Komutanlığına atayarak meclismiş gibi hareket etti.

☞ Damat Ferit İstifası → Temsil Heyetinin ilk siyasi başarısı

☞ Mustafa Kemal'in katıldığı kongreler

Erzurum / Sivas / Afyon / Pozantı Kongresi

☞ İrade-i Milliye Gazetesi çıkarıldı

Temsil Heyeti Ankara'ya geldiğinde ismini

HÂKİMİYETİ MİLLİYE olarak değiştirdi. 1934'te bu

Gazete **ULUS GAZETESİ** olarak ismini değiştirdi.

Amiral Bristol Raporu 11 Ekim 1919

- Yunanların İzmir'i işgal etmesinden sonra Türkler, yapılan bu işgalin haksız olduğunu basın yoluyla dünya kamuoyuna bildirdi.
- Bu durum karşısında sorumlu olan İtilaf Devletleri araştırma yapmak üzere bölgeye bir heyet gönderdi.
- Amiral Bristol başkanlığında İngiliz, Fransız ve İtalyan generallerden oluşan bu heyet incelemelerde bulundu. Amiral Bristol bir rapor hazırladı.

Bu raporda;

- ✓ Bölgedeki olayların sorumlusu Yunanlılar ve Rumlardır. Türkler çeşitli zulümlere ve katliama uğramışlardır.
- ✓ Bölgede çoğunluk Türklerden oluşmaktadır.
- ✓ Yunan ordusunun işgali gereksiz ve haksızdır. Yunan kuvvetleri çekilip, yerine İtilaf kuvvetleri gelmelidir.

kararları alınmıştır.

☞ Uluslararası alanda haklılığımızı ispat eden ilk önemli belgedir.

Misak-ı Milli'de dayanak noktasıdır.

AMASYA GÖRÜŞMELERİ (20-22 EKİM 1919)

- ❑ Sivas Kongresi sonrası Damat Ferit Hükûmetinin istifasının ardından yeni hükûmeti kuran Ali Rıza Paşa, Millî Mücadeleye daha ılımlı bakıyordu.
- ❑ Mustafa Kemal Paşa yeni kurulan bu hükûmeti destekleyerek Erzurum ve Sivas -Kongresi kararlarına ve kurulan millî teşkilata saygılı olunmasını istedi.
- ❑ 9 Ekim 1919'da Ali Rıza Paşa, Temsil Heyeti'ne görüşme isteğinde bulundu.
- ❑ Mustafa Kemal Paşa ve Temsil Heyeti, Ali Rıza Paşa'nın bu talebini millî birlik ve beraberlik açısından önemli bir gelişme olarak değerlendirdi.
- ❑ Bu gelişmenin ardından Amasya'da 20-22 Ekim 1919 tarihleri arasında bir araya gelindi.
- ❑ – "Milletin istiklalini, yine milletin azim ve iradesi kurtaracaktır" sözü ülkeye ve dünyaya duyurulmuş oldu.

Görüşmeye Katılanlar:

- ❑ İstanbul hükümetini temsilen Ali Rıza Paşa hükümetinin Bahriye Nazırı Salih Paşa ile Anadolu'daki cemiyetleri temsilen M. Kemal, Rauf Orbay Bekir Sami Bey görüşmelere katıldı.

☞ **Temsil Heyeti / A.Rıza Paşa Hük.**

İstanbul Hükümeti Temsil Heyetini resmen tanıdı

Temsil Heyeti'nin Ankara'ya Gelmesi

27 Aralık 1919

- ❑ Millî mücadele ile ilgili Erzurum ve Sivas Kongreleri yapılırken Batı Anadolu'da işgaller yaygınlaşıyordu.
- ❑ Heyet-i Temsili'ye gelişmeleri daha yakından izlemek gayesi ile Ankara'yı merkez olarak seçti.

Ankara Neden Milli Mücadelenin Merkezi Oldu?

- ❑ Batı cephesine yakınlığı,
- ❑ İstanbul'a Ankara'nın Sivasa göre daha yakın olması,
- ❑ Ankara'nın haberleşme ve demiryolu gibi ulaşım imkânlarına sahip olması,
- ❑ Ankara'nın merkezi bir yerde bulunması,
- ❑ Güvenilir bir yer olması,
- ❑ Buranın kontrolünün Ali Fuat Cebesoy'da olması,
- ❑ Ankara halkının misafirperver davranışları,

☞ **İrade-i Milli ye Gazetesi (Sivas Kong)**

Ankara'ya Taşındı → Hâkimiyet-i Milliye

Ankara Milli mücadele merkezi

SON OSMANLI MEBUSAN MECLİSİ

12 Ocak 1920

- ❑ Amasya Görüşmeleri sonrasında Kasım 1919'dan itibaren Meclis-i Mebusan için seçimler yapılmaya başladı. Seçimlerde Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti üyeleri başarılı oldu.
- ❑ **Uyarı:** İtilaf Devletleri yapılan seçimlere meclisten kendi aleyhlerine bir karar çıkmayacağına inandıkları için karşı çıkmadılar.
- ❑ Meclis **12 Ocak 1920'de** faaliyetlerine başladı.

☞ **Müdafaa-i Hukuk grubu → Felah-ı Vatan grubu oluştu.**

M. Kemal başkan seçilemedi.

- ❑ **Uyarı:** Bu durum meclistekilerin padişaha bağlılıklarını göstermektedir.

MİSAK-I MİLLÎ (ULUSAL ANT) (PEYAM-I MİLLÎ) 28 OCAK 1920

- ❑ Misak-ı Millî, çizilen sınırlar içinde tam bağımsızlığın sağlanması için vatanseverlerin ortaklaşa yaptıkları yemin belgesidir.
- ❑ **Uyarı:** Misak-ı Millî belgesi ilk kez Erzurum Kongresi'nde belirtildi Sivas Kongresinde hazırlandı.
- ❑ 28 Ocak 1920 günü kabul edilen Misak-ı Millî kararları 17 Şubat 1920'de ilan edildi.

Kararlar

- Mondros Mütarekesi imzalandığında Türk ve Müslüman çoğunluğun yaşadığı topraklar ayrılmaz bir bütündür parçalanamaz

Erzurum ve Sivas Kongrelerinde belirlenen Milli sınırlar belirlendi

- Arap topraklarının geleceği bölge halkının serbestçe vereceği karara göre belirlenmeli
- Evliye-i Selase (**Kars / Ardahan / Batum**) için Halk oylaması yapılmalıdır.
- **Batı Trakya** topraklarının geleceği için halk oylaması yapılmalıdır.

-Mustafa Kemal, bu bölgelerde halkın çoğunluğunun Türk olmasına güvendi

- Marmara Denizi ve Boğazların güvenliği sağlanırsa dünya ticaretine açılabilir.
- Mali ve siyasi gelişmemizi kısıtlayan kapitülasyonlar kabul edilemez

Şüphe saflığın bedeli.

Jean Paul Sartre

MİSAK-I MİLLÎ KONU BAŞLIKLARI

Plebisit (Halk Oylaması)

Dış Borçlar

Boğazlar / İstanbul

Kapitülasyonlar

Sınırlar

Azınlıklar

☞ Misak-ı Milli'de İstanbul'un işgaline tepki yoktur

- Çünkü 28 Ocak 1920'de daha İstanbul işgal edilmedi.

İstanbul'un Resmen İşgali (16 Mart 1920)

- ❑ İngilizler Misak-ı Millî kararlarının Meclis-i Mebusan 'da kabul edileceğini beklemedikleri için buna büyük tepki gösterdiler.
- ❑ 13 Kasım 1918'den beri fiilen kontrol ettikleri İstanbul'u 16 Mart 1920'den itibaren ulaşımı haberleşme, emniyet, yönetim ve ekonomik yön ile kontrol altına almaya başladılar.
- ❑ İtilaf Devletleri, Ali Rıza Paşa hükümetine baskı yaparak Misak-ı Milli Kararlarından vazgeçmesini istedi

Bildim ve anladım ki hiçbir şey bilinmemiş ve hiçbir şey anlaşılmamıştır.

İbn-i Sina

İstanbul'un İşgaline Heyet-i Temsiliye'nin Tepkisi

- ❑ M. Kemal İstanbul'un işgalini bütün Anadolu'ya duyurmaya çalışır.

Heyet-i Temsiliye Kararları

- ❑ İstanbul ile her türlü iletişim ve ulaşım kesilecektir.
- ❑ İtilaf Devletleri subayları tutuklanacaktır.
- ❑ Banka ve defterdarlıklara el konulacaktır. Vergiler gönderilmeyecek.
- ❑ Anadolu'da Heyet-i Temsiliye'nin sözünün dinlemeyen cezalandırılacaktır.
- ❑ Anadolu'dan İstanbul'a para ve kıymetli eşya gönderilmeyecektir.
- ❑ Millî iradeyi yansıtacak bir meclis derhal Ankara'da toplanacaktır.
- ❑ Yurt genelinde seçim yapılacaktır.

İlk işgal ettikleri yer Şehzadebaşı Karakolu

- 3 Mart 1920 Ali Rıza Paşa Hükümeti istifa etti
- 8 Mart 1920 Salih Paşa Hükümeti kuruldu
- 16 Mart 1920 İstanbul Resmen işgal edildi
- 19 Mart 1920 Mustafa Kemal, yurt genelinde seçimleri yeniletti
- 2 Nisan 1920 Salih Paşa Hükümeti istifa etti
- 5 Nisan 1920 Damat Ferit Hükümeti kuruldu. (4.kez)
- Nisan 1920 Vahdettin, Son Osmanlı Mebusan Meclisini kapattı
- 23 Nisan 1920 Mustafa Kemal, Ankara'da I. TBMM'yi açtı

Büyük Millet Meclisi'nin Açılması

23 Nisan 1920

- ❑ Son Osmanlı Mebusan Meclisi'nin basılarak dağıtılmasının ardından Türk milleti adına karar verecek bir meclisin açılması zaruri hâle gelmişti.
- ❑ Mustafa Kemal Paşa 19 Mart 1920'de vali ve kolordu komutanlarına bir genelge göndererek seçimlerin yeniden yapılmasını istedi.
- ❑ Yapılan seçimler sonunda, yeni seçilen ve İstanbul'dan gelebilen mebusaların katılımıyla 23 Nisan 1920'de Ankara'da Büyük Millet Meclisi açıldı.

I. TBMM:

23 Nisan 1920 / 11 Ağustos 1923

II. TBMM:

11 Ağustos 1923 / 2 Ağustos 1927

III. TBMM:

2 Ağustos 1927 / 26 Mart 1931

Sonbahar Bunalımı

11 Ağustos / 29 Ekim 1923

- 11 Ağustos 1923'ten 29 Ekim 1923'e kadar geçen süredir.

- II. TBMM'nin açılmasından, Cumhuriyet'in ilanına kadar geçen sürede hükümet kurulamadı

I. TBMM'nin Özellikleri

Olağanüstüdür.

Savaş zamanında kuruldu

Meclis kurucu meclistir.

İstanbul Hükümetine karşı yeni bir devlet kurulmuştur.

☞ Güçler birliği elindedir.

Yasama / Yürütme / TBMM'ye ait

☞ Meclis Hükümeti Sistemi

Meclis Başkanı aynı zamanda başbakandır.

☞ İlk Meclis başkanı Mustafa Kemal'dir.

İlk hükümet başkanı Fevzi Çakmak'tır.

Önerge Maddeleri

- Mutlak surette hükümet kurulmalıdır.

☞ Anadolu'daki otorite boşluğu giderilmek istendi

- Geçici olarak bir hükümet başkanı tanımak ya da padişah vekili atamak uygun değildir.

☞ Meclis devamlılığı amaçlandı

- Meclis'in üstünde (B.M.M.) hiç bir güç yoktur.

☞ Osmanlı yok sayıldı.

- B.M.M. yasama, yürütme ve yargı, gücünü kendinde toplar.

☞ Güçler birliği

18 Eylül 1920 İstiklal Mahkemeleri
YARGI yetkisi

- B.M.M. üyelerinden hükümet oluşur.
B.M.M. başkanı hükümetin başıdır.

25 Nisan 1920'de 11 kişilik icra vekilleri heyeti (Bakanlar kurulu) oluştu.

☞ Meclis Hükümeti sistemi /

Cumhuriyetin ilanı ile Kabine sistemine geçildi.

☞ İlk çıkan kanun "Ağnam vergisi"

- Padişah-Halife baskı ve zordan kurtulunca, meclisin vereceği karar gereği durumunu belirlenir.

☞ Meclis üstünlüğü vurgulandı

BÜYÜK MİLLET MECLİSİNE KARŞI AYAKLANMALAR

- ☐ İstanbul hükümeti İngilizlerinde gayreti ile B.M.M. çalışmalarını engellemeye çalıştı.

Bunun için;

- M. Kemal ve arkadaşları için gıyaben ölüm cezası verildi.
- Şeyhül İslâmdan Fetva alınarak Milli mücadeleye katılanların dinsiz oldukları ilan edildi.
- B.M.M.'nin haksız yere halktan asker ve malzeme topladığını buna karşı halkın ayaklanmasını teşvik etti.
- İtilaf devletleri ile yapılacak kesin bir barış antlaşmasına hız verdi.
- İstanbul hükümeti aldığı bu kararlar doğrultusunda 1919 yılından başlayarak ülkede ayaklanmalar çıkardı.
- 1920'de bu ayaklanmalar şiddetlendi.
- 1923 yılında bastırıldı.
- Ülkeye ve B.M.M. zarar veren bu ayaklanmalar sonunda binlerce insan öldü.

İstanbul Hükümetinin Çıkardığı Ayaklanmalar

Anzavur Ayaklanması 25 Ekim-30 Kasım 1919

- Damat Ferit Paşa Hükümeti tarafından Millî Mücadeleye karşı tertip edilmiş ayaklanmalardır.
- Bu ayaklanmalara İtilaf Devletleri de destek vermiştir.

Kuvay-ı İnzibatiye Ayaklanması

8 Mayıs-23 Mayıs 1920

- Kurtuluş Savaşı'nın başladığı günlerde Osmanlı Padişahının ve İngilizlerin kışkırtmaları ve teşviki ile Milli kuvvetleri yok etmek için hilafet ordusu adı ile kurulan Kuvay-i İnzibatiye tarafından çıkarılan ayaklanmalardır.
- Bu ayaklanmalara İtilaf Devletleri de destek vermiştir.

Bu isyanlar Ethem ve Ali Fuat Paşa'ya bağlı birlikler tarafından bastırıldı.

İstanbul Hükümeti ve İngilizlerin Çıkardığı Ayaklanmalar

I. Düzce Ayaklanması 13 Nisan-31 Mayıs 1920

- Kurtuluş savaşı sırasında gerek İstanbul Hükümeti'nin ve gerekse İngilizlerin kışkırtması ile milli kuvvetlere karşı girişilen ayaklanmalardır.
- İstanbul hükümeti tarafından desteklenen Kuvay-ı İnzibatiye Kuvvetleri Düzce'de ayaklanma çıkarmışlardır.
- Asiler ilçenin dışında bulunan Müfreze Karargâhını basarak, Müfreze Kumandanını esir almışlardır.

**Ah ayrılık, bir tek seninle
ayrılmadık.**

Cemal Süreya

II. Düzce Ayaklanması 8 Ağustos-23 Eylül 1920

- Birinci Düzce isyanından hemen sonra, milli kuvvetlerin Yozgat isyanını bastırmak için görevlendirilmesi üzerine, bu durumdan faydalanmak isteyen Abaza ve Çerkezler, ikinci defa Düzce ve Hendek dolaylarında ayaklanmışlardır.
- Bolu dağına gönderilen birlik, gece yarısı asiler tarafından pusuya düşürülmüş ve asiler birçok milli kuvvet subayını şehit etmişlerdir.

Pontus Ayaklanması Kasım 1918 – Şubat 1923

- Mondros'tan sonra işgaller başlamış, azınlıklar ise bu işgallerden cesaret bularak buldukları bölgede isyan etmişlerdir.

Amaçları:

- ✓ Karadeniz Bölgesinde bir Rum, Doğu ve Güneydoğu illerinde ise bir Ermeni devleti kurmak olmuştur.
- ✓ Nurettin Paşa Rumların çıkardığı isyanları bastırırken Kâzım Karabekir Paşa ise 15. Kolordu kuvvetleriyle Ermeni isyanlarını bastırmıştır.

Ermeni Ayaklanması (28 Eylül 1920)

- 28 Eylül 1920'de düzenlenen karşı taarruzla Ermeni saldırıları sona erdi.
- Ermeniler, imzalanan Gümrü Antlaşması ile Anadolu'daki toprak taleplerinden vazgeçtiler.

Koçgiri Ayaklanması 6 Mart-17 Haziran 1921

- Damat Ferit Paşa ve İtilaf güçleri Millî Mücadele'yi engellemek ve boğazları ellerinde tutmak, boğazların güvenliğini sağlamak için Düzce, Yozgat Konya bölgelerinde ayaklanmalar çıkarmış; Cemil Çeto, Koçgiri ve Millî Aşireti isyanlarına destek vermişlerdir.
- Kuvay-ı Millîye birlikleri bu ayaklanmaları bastırmıştır.

Cemil Çeto Ayaklanması (20 Mayıs-7 Haziran 1920)

- Kurtuluş Savaşı sırasında Fransız ve İngilizlerden yardım alarak Bahtiyar Aşireti Reisi tarafından çıkarılan ayaklanmadır.
- Bahtiyar Aşireti Reisi olan Cemil Çeto, Kürt Teali Cemiyeti prensiplerine uygun olarak İngilizlerden yardım almış ve Doğu'da bir Kürdistan Devleti kurmak için ayaklanmıştır.
- Milli kuvvetler Cemil Çeto kuvvetlerinin kısa zamanda dağıtmış ve kendisi ile oğlu birlikte yakalanarak idam edilmiştir.

Demirci Mehmet Efe Ayaklanması 1 Aralık-30 Aralık 1920

- İlk önceleri Kuvay-ı Millîyeci olup da sonradan İtilaf Devletleri'nin tahrikiyle ayaklanmışlardır.
- Düzenli ordu kurulduktan sonra bu çete reisleri disipline edilmiş birliklere katılmak istememiş, buldukları bölgede düzenli orduya karşı isyan etmişlerdir.
- Ethem ve Demirci Mehmet Efe isyanları İsmet Paşa'ya bağlı Batı Cephesi kuvvetlerince bastırılmıştır.

Ethem Ayaklanması 27 Aralık 1920-23 Ocak 1921

- Yunanlıların İzmir'i işgalinden sonra, Çerkez Ethem topladığı kuvvetlerle Salihli Cephesi'ni kurmuş ve kendini de cephe komutanı ilan etmişti.
- Kuvay-i Seyyare adıyla anılan süvari birlikleri, yalnız istilacı düşmana karşı değil, Anzavur'un ezilmesinde, Düzce, Adapazarı ve Yozgat ayaklanmalarının bastırılmasında yararlılık gösterdi.

Konya Ayaklanması 2 Ekim 1920-22 Kasım 1920

- Kurtuluş savaşı yıllarında Konya'nın bir süre isyancıların elinde kalmasına neden olan ayaklanmadır.
- 1919'daki Bozkır Ayaklanmalarının elebaşlarından olan Delibaş Mehmed, Ankara Hükümeti'ni tanımadığını ilan

ederek çoğu asker kaçağı 500 kadar silahlı kişiyle Konya'nın Çumra nahiyesini bastı; nahiyeye müdürünü tutukladı ve Konya ile haberleşmeyi kesti (2 Ekim 1920).

- Ayaklanma kısa sürede Koçhisar, Karapınar, Karaman, Akşehir ve Alanya'ya kadar yayıldı.
- Ayaklanmayı haber alan Ankara Hükümeti Dâhiliye Vekili Miralay Refet Bey'i (Bele) ayaklanmayı bastırmakla görevlendirdi.
- Demirci Mehmet Efe ve Yarbay Osman Bey'e bağlı birliklerinde bastırma harekâtına katılmasıyla ayaklanmacıların gücü iyice kırıldı.
- Demirci Mehmet Efenin bastırma harekâtının son noktası olan Isparta'ya girmesiyle 22 Kasım 1920'de Konya ayaklanması tümüyle sona erdi.

Yozgat Ayaklanması 15 Mayıs-27 Ağustos 1920

- Kurtuluş Savaşı sırasında Hürriyet ve İtilaf Fırkası reisi Çapanoğlu Edip ve Celal tarafından Yozgat ve yöresinde çıkarılan ayaklanmadır.
- Çapanoğlu Edip ve Celal kardeşlerin kışkırtması ile Yozgat yöresinde, Ankara Hükümeti'ne karşı başlatılan ayaklanma iki ayrı dönemde olmuştur.
- İlk ayaklanma Yıldızeli'nde Erzurumlu Hüseyin Nazım ve Kara Mustafa'nın elebaşılığında çıkarılmıştır.
- Milli Kuvvetler ayaklanmayı 30 Aralıkta bastırdı.

II. Yozgat Ayaklanması

5 Eylül-30 Aralık 1920

- İkinci isyan ise avukat Zileli Ali, Bucak Müdürü Naci ve arkadaşları tarafından çıkarılmıştır.
- Kısa sürede yaygın bir duruma gelen ayaklanma Yozgat'a da yayılmıştır.
- Çerkez Ethem, kuvvetleri ile birlikte Yozgat'a girmiş, elebaşlarından birçoğunu idam ederek ayaklanmaya son vermiştir.

Millî Aşireti Ayaklanması

1 Haziran-8 Eylül 1920

- Kurtuluş Savaşı sırasında İngilizler ve Fransızların kışkırtması üzerine Urfa'da Millî Aşiret tarafından çıkarılan ayaklanmadır.
- Millî Aşiret'in reisi İsmail ile birlikte Halil, Bahur, Abdurrahman ve Mahmut adlı elebaşları, Doğu'da bir Kürdistan Devleti kurmak düşüncesi ile ayaklanmışlardır (24 Ağustos 1920).
- Büyük bir kuvvetle harekete geçen asiler, Viranşehir'i aldıktan sonra Karakeçi Aşireti'ne mensup olanları öldürmüşler, fakat daha sonra yapılan çatışmada, büyük çoğunluğu ortadan kaldırılmıştır.

BMM'nin Ayaklanmalara Karşı Aldığı Önlemler

Büyük Millet Meclisi Karşı Fetva

- Damat Ferit Hükümetinin fetvalarına karşı Ankara Müftüsü Rifat Hoca'dan (Börekçi) 16 Nisan 1920'de Millî Mücadeleyi destekleyen bir fetva alınarak camilerde okutuldu. Böylelikle halk bu konuda bilinçlendirildi.

Hıyanet-i Vataniye Kanunu (29 Nisan 1920)

- Asayişin sağlanması için 29 Nisan 1920'de Hıyanet-i Vataniye Kanunu Meclisten çıkarılarak Damat Ferit hain ilan edildi ve vatandaşlıktan çıkarıldı.
- Bunun yanında Büyük Millet Meclisine karşı çıkanlar ve ayaklananların vatan haini sayılarak idam cezasına çarptırılacakları halka bildirildi.

Gökyüzü Şarkılar gibi temiz.

Attila İlhan

Hâkimiyet-i Millîye Gazetesi

- Halkın aydınlanması için Ankara'da Hâkimiyet-i Millîye gazetesi çıkartılarak halk gelişmelerden haberdar edildi.

Anadolu Ajansının kuruluşu 6 Nisan 1920

- Millî Mücadele tarihinde önemli bir yere sahiptir. Millî Mücadele'yi desteklemek ve Türk milletini bilinçlendirmek için gazete çıkarılması yeterli olmadı.
- Bu gazetelerin ihtiyaç duyduğu haber ve malzemelerin, kaynağından alınması gerekiyordu. Ayrıca bağımsızlık için verilen mücadelenin haklılığı dünya kamuoyuna anlatılmalıydı.
- Bu amaç doğrultusunda vakit kaybedilmeden çalışmalara başlandı ve 6 Nisan 1920'de "Anadolu Ajansı" kuruldu.

İstiklal Mahkemelerinin kurulması 11 Eylül 1920

- Büyük Millet Meclisi isyancıların, yağmacıların, casusların ve asker kaçaklarının yargılanması için 11 Eylül 1920'de İstiklal Mahkemelerinin kuruldu.

SAN REMO KONFERANSI 24 Nisan 1920

- 18-26 Nisan 1920 tarihinde San Remo Konferansı'na katılan İtilaf Devletleri, hazırladıkları barış antlaşmasının taslağını Osmanlıya kabul ettirmek için bir temsilci istedi.
- Konferansa Tevfik Paşa başkanlığında bir heyet gönderildi.
- Paris'e giden Türk Heyeti 11 Mayıs 1920'de kendilerine sunulan barış şartlarını "Antlaşma şartlarının bağımsız bir devlet anlayışıyla bağdaştırılması mümkün değildir." diyerek kabul etmedi.

☞ **24 Nisan 1920 Sen Remo Konf→ İtilaf Devletleri Sevr'in taslağını hazırladılar.**

SEVR ANTLAŞMASI (10 Ağustos 1920)

- ❑ Ankara'da B.M.M. kurulup çalışmalara başlamıştır.
- ❑ BMM, İstanbul Hükümetini tanımadığını bildirdi. Bunun üzerine İtilaf Devletleri bir an önce İstanbul Hükümeti ile bir barış antlaşması imzalayıp toprak paylaşımını gerçekleştirmek istedi.

İtilaf Devletleri anlaşmayla...

- Boğazların kesin durumunu belirlemek
- İzmir'in Yunanlılara bırakılması ile ortaya çıkan İtalyan Yunan anlaşmazlığını gidermek
- Artan Türk halkının tepkisini azaltmak
- BMM'ye karşı İstanbul Hükümetini kendi çıkarları için kullanmak istediler.

Bu amaçla;

- ✓ 18-24 Nisan'da San-Remo'da İngiliz, Fransız ve İtalyan temsilcileri bir metin üzerinde anlaştilar. Mayıs ayında Osmanlı temsilcisine durumu bildirdiler.
- ✓ Paris konferansında (17 Haziran 1920) Damat Ferit Türk tarafının isteklerini bildirdi ise de, San-Remo kararlarının değişmeyeceği ve 27 Temmuz 1920'ye kadar anlaşmayı imzalamaları istendi.
- ✓ Padişah Meclis-i Mebusan'a en son iş olarak Sevr antlaşmasını kabul ettirdi ve 10 Ağustos 1920 de antlaşma imzalandı.

☞ **Ölü doğan uygulanamayan antlaşmadır.**

- ❑ İmzalandığı sırada Meclisi Mebusan kapatılmıştı. Halkın onayına sunulmadı. Hukuken geçersizdir.
- ❑ TBMM anlaşmayı kabul etmedi
- ❑ İmzalayanları vatan haini kabul etti.

MİLLÎ MÜCADELEDE DOĞU VE GÜNEY CEPHELERİ

Kurtuluş Savaşında Cephele

- ❑ Dünya savaşında pek çok cephede savaşan Osmanlı Devleti Mondros Ateşkesi ile savaştan çekilince ülkenin her bölgesinde düşman işgali görülmeye başladı.
- ❑ Yer yer işgallere karşı direnişler kendini gösterdi. Düzenli ordu kuruluncaya kadar Anadolu'da mücadele Kuvay-ı Milliye birlikleri tarafından yürütüldü.

DOĞU CEPHESİ

Nedenleri:

- ❑ Doğu Anadolu'da Wilson ilkelerine bağlı olarak bir Ermeni devletinin kuruluşunu gerçekleştirmektir.
- ❑ Mondros Ateşkes Antlaşmasınının 24. Maddesine bağlı olarak bölgenin kendilerine ait olduğunu söyleyen Ermenilerin halka zulüm yapmaları.

☞ **Kazım Karabekir → Ermenilere karşı yapıldı.**

TBMM'nin ilk askeri zaferidir.

Not:

- ❑ Ermeniler Tanzimat Fermanı ile diğer azınlıkları gibi haklar elde etmiş,
- ❑ Islahat Fermanı ile kilise ve okul açmışlar
- ❑ Berlin Antlaşması ile Rusya ve İngiltere desteği almışlar
- ❑ Dünya savaşı ile Ruslara Kafkas Cephesinde yardım etmişlerdir.

- ❑ Sovyet Devrimi ile Gürcistan ve Ermenistan devletleri kuruldu.
- ❑ Sevr Antlaşması ile Ermeniler devlet kurmaya kalkışınca 1920'de Kazım Karabekir Ermeniler üzerine yürüdü ve Ermeniler barış isterler.

Gümrü Antlaşması (3 Aralık 1920)

Buna göre;

- ❑ Kars ve dolayları B.M.M.'ne bırakılır.
- ❑ Ermeniler Sevr barış antlaşmasına geçersiz saydılar.
- ❑ Bu anlaşma ile Ermeni sorunu çözüldü. Doğu güvenliği sağlandı.
- ❑ Buradaki birlik, araç ve gereç batıya kaydırıldı.
- ❑ Halkın B.M.M.'ye olan güveni artar. Gümrü antlaşması ile B.M.M. ilk kez tanınır.
- ❑ Erivan bölgesinde Sovyet Ermeni Cumhuriyeti kuruldu.
- ❑ Gümrü Antlaşması, doğu sınırının belirlenmesine katkıda bulundu.
- ❑ Sovyet Rusya ile yapılan 16 Mart 1921 tarihli Moskova ve 13 Ekim 1921 tarihli Kars antlaşmalarıyla Gümrü Antlaşması teyit edildi.

☞ **Ermeniler, Sevr'deki taleplerinden vazgeçtiler**

TBMM'yi tanıyan ilk devlettir.

TBMM'nin ilk siyasi zaferidir.

Mükemmeli yakalamaya uğraş, o zaman başarı zaten seni kovalar.

AAMİR KHAN

GÜNEY CEPHESİ

- ❑ Mondros Ateşkes Anlaşmasının uygulanması sırasında Güney Cephesi oluştu.
- ❑ Bu cephede Fransız ve Ermenilerle mücadele edildi.
- ❑ Burada verilen mücadeleler Sakarya Savaşı sonunda Fransızlarla yapılan Ankara Antlaşması ile sona erdi.
- ❑ Suriye sınırı bugünkü Hatay dışında belirlendi.

☞ **Mücahitler → Şahin Bey, Sütçü İmam**

☞ **Unvanlar Sırasıyla;**

Baklava / dondurma / kebab / kavurma

1921 – GAZİANTEP (Baklava)

1973 – KAHRAMANMARAŞ (Dondurma)

1984 – ŞANLIURFA (Kebab)

2016 – KAHRAMANKAZAN (Kavurma)

☞ **İstiklal Madalyası Sırasıyla;**

İ-M-AN-UR

1924 İnebolu (İlk İlçe)

1925 MARAŞ (İlk İl)

2008 ANTEP

2016 URFA (Son İl)

**Bir yolcu hüznüyle geçiyor
ömrümüz.**

Ahmet Telli

BATI CEPHESİ

Düzenli Ordular Kuruluyor...

☞ 24 / 25 Haziran 1920 BATI CEPHESİ KUMANDANLIĞI / A.FUAT CEBESOY

☞ 1 Temmuz 1920 SUBAY YETİŞTİRME MERKEZLERİ açıldı (Sakarya Meydan Muharebesi sonrası Subay yetiştirme kursları açıldı)

☞ 8 Kasım 1920 Düzenli Orduların kurulmasına karar verildi.

☞ 9 Kasım 1920 BATI CEPHESİ ikiye ayrıldı.

BATI : İSMET PAŞA
GÜNEY: REFET PAŞA

☞ 9 Aralık 1920 DÜZENLİ ORDULAR kuruldu
(Merkez Ordusu)

☞ Merkezi AMASYA

☞ Komutanlığına NURETTİN PAŞA verildi

Not:

- ☐ Fevzi Paşa Millî Savunma Bakanlığı ve Genelkurmay Başkanlığı görevlerine atandı.
- ☐ Batı Cephesi Kumandanlığından alınan Ali Fuat Cebesoy ise Moskova Büyükelçisi olarak Rusya'ya gönderildi.

I. İnönü Muharebesi
(6-10 Ocak 1921)

Nedenleri:

- ☐ Çerkez Ethem'in ayaklanmasından Yunanlıların yararlanmak istemeleri,
- ☐ Yunanlıların Ankara'yı almak ve B.M.M.'ni dağıtmak istemeleri,
- ☐ Türk ordusunun toparlanma ve yeniden teşkilatlanmasının engellenmesi isteği,

- ☐ Daha önce İzmir ve Bursa'yı ele geçiren Yunanlıların Eskişehir'i de alarak Anadolu'da önemli bir stratejik noktayı ele geçirmek istemeleri

Yunanlılar 6 Ocak 1921'de saldırıya geçtiler.

- ☐ 6 Ocak'ta başlayan Yunan ileri harekâtı 10 Ocak'ta duruldu.

Sonuçları:

Moskova Antlaşması

İstiklal Marşının Kabulü

Londra Konferansı

Afganistan'la Dostluk Antlaşması

Teşkilat-ı Esasiye

☞ İsmet İnönü generalliğe yükseldi.

- ☐ Halkın savaşma gücü ve B.M.M. desteği arttı.
- ☐ Yunanlılar ilk kez Anadolu'da düzenli bir ordu ile karşılaştı ve yenildiler.
- ☐ Kuvva-i Seyyare'nin kaldırılması ve düzenli ordunun kuruluşu kesinleşti.
- ☐ Askere alma işleri hızlandı.
- ☐ Düşman kuvvetler arasında görüş farkları belirdi.

Moskova Antlaşması (16 Mart 1921)

- ☐ Boğazlarda, İtilaf Devletleri Sovyet Rusya için tehdit oluşturmaktaydı.
- ☐ Sovyet Rusya, TBMM'nin İtilaf Devletleri ile yakınlaşmasını istemiyordu.

Başarı başkalarının geçirdiği tecrübelerden yararlanmaktır.

Vehbi Koç

Antlaşmaya göre...

- Taraflardan birinin tanımadığını diğeri tanımayacak
- Çarlık Rusya'sı döneminde yapılan antlaşmalar geçersiz kabul edilecek
- Sovyet Rusya, TBMM'ye askeri ve ekonomik yardım yapacak
- Ardahan, Artvin, TBMM'ye
- Batum Gürcistan'a bırakıldı

SOVYET RUSYA,

TBMM'yi tanıyan

Misak-ı Milli'yi tanıyan

Kapitülasyonları kaldıran (Lozan'dan Önce)

Sevr'i Kabul etmeyen

İLK AVRUPA DEVLETİ

BATUM, Misak-ı Milli'den verilen **İLK TAVİZ**

DOĞU SINIRIMIZ, Moskova Antlaşması ile **kesinleşmedi**

**İstiklal Marşı'nın Kabulü
12 Mart 1921**

Yazılması fikri **İSMET İNÖNÜ**

İstiklal Marşı → **KAHRAMAN ORDUMUZA**

Maarif Nâzırı → Hamdullah Suphi / 500 TL / 724 Şiir

Kendisine yarışmaya katılma sebebi sorulduğunda "**MİLLİ MARŞ PARA İLE YAZILMAZ**" cevabını verdi. Ödül almama şartıyla yarışmaya katıldı.

Mehmet Akif, para ödülünü → **DARÜ'L MESAI**

Darülmesai, fakir kadın ve çocukları meslek sahibi yapmak için kurulmuştur

İstiklal Marşımızın ilk bestecisi **ALİ RIFAT ÇAĞATAY 1924**

İstiklal Marşımızın **GÜNÜMÜZ BESTECİSİ** **OSMAN ZEKİ ÜNGÖR 1930**

Teşkilat-ı Esasiye 20 Ocak 1921**23 Maddelik bir anayasadır**

- "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir."
- Yasama ve yürütme, TBMM'ye aittir.
- **Türkiye Devleti**, TBMM tarafından yönetilir, hükümeti TBMM hükümeti adını taşır
- **Meclis**, Vilayetlerden oluşan VEKİLLER'den oluşur
- **İcra Vekilleri Heyeti**, kendi içinden bir başkan seçer. Seçilen Meclis Başkanı, aynı zamanda hükümetinde başkanıdır.
- **Meclis**, doğrudan bakanları kendi seçer
- **Din ve Şeriat işleri** doğrudan TBMM'ye aittir.
- **Meclis üyeleri** iki yıllığına seçilir
- **Seçimler çift dereceli seçim** sistemine göre yapılacak
- **Savaş ve Barışa** TBMM karar verir.

Özledim diyorsun mektubunda.
Sadece kuru bir özledim mi yazdı
yanık yüreğin.

Şems Tebrizi

1921 Anayasa'sının özellikleri

- ☞ **Kişi hak ve hürriyetlerine yer vermez**
- Laik değildir.
- Güçler birliğine dayanır
- Meclis hükümeti sistemi benimsenir
- Ulus Egemenliğine önem verir
- Ulusal Bağımsızlığa öncelik vermiştir.

1921 Anayasa'sı Değişiklikleri

- ☞ Rejimin adı CUMHURİYET
- Devletin dini İSLAM
- Devletin resmi dili TÜRKÇE
- Meclis Hükümeti sisteminden KABİNE SİSTEMİNE geçildi
- Cumhurbaşkanı MECLİS İÇİNDEN 4 yıllığına seçilir

Londra Konferansı
23 Şubat- 12 Mart 1921

- ☞ Katılan Devletler:
İNGİLTERE / FRANSA / İTALYA / OSMANLI
- ☞ Osmanlıyı temsilen iki hükümet katıldı
- TEVFİK PAŞA HÜKÜMETİ (İstanbul)**
- BEKİR SAMİ BEY HÜKÜMETİ (Ankara)**
- ☞ TBMM, İtilaf Devletleri tarafından resmen tanındı
- ☞ Misak-ı Milli ilk kez uluslararası alanda anlatıldı

☐ TBMM,

- Misak-ı Milli ve Mustafa Kemal adını dünya kamuoyuna duyurmak
- Barışçı olduğunu ispatlamak için katıldı.

☐ İtilaf Devletleri,

- Her iki hükümeti birbirine düşürüp Sevri onaylatmak istedi

- ☐ Bekir Sami Bey, konferansta eşitliğe uymayan antlaşmalar imzaladı.

- ☐ TBMM, Bekir Sami Bey'i görevden alarak yerine Lozan Antlaşmasına kadar... YUSUF KEMAL TENGİRŞENK'i Dışişleri Bakanı olarak atadı.

Afgan Dostluk Antlaşması 1 Mart 1921

☞ TBMM'yi tanıyan İLK MÜSLÜMAN DEVLET

- ☐ Moskova'da bulunan TBMM ve Afgan temsilcileri arasında imzalandı
- ☐ Emperyalizme karşı devletler birlikte hareket edilecekti
- ☐ Afganistan'a kültürel bağları kuvvetlendirmek için öğretmen ve subay gönderildi

II. İnönü Muharebesi
23 Mart-1 Nisan 1921

- ☐ Yunanlılar, **KOÇGİRİ** ve **PONTUS** ayaklanmalarından yararlanmak istediler.
- ☐ Yunanlılar gene aynı amaç içindeydiler
- ☐ II. İnönü'nün merkezi **METRİSTEPE**
- ☐ İnönü savaşının geçtiği, İsmet Paşa'nın İnönü soyadını hak ettiği tepe **İNTİKAMTEPE**

Muharebe sonucunda

☞ TBMM'ye olan güven arttı.

☞ İtalya ve Fransa, Anadolu'dan çekilmeye başladılar

☞ TÜRK JANDARK **NEZAHAT HANIM (BAYSEL)**

İnönü savaşlarında 70.Piyade Alayının içinde 12 yaşında İngilizlere karşı savaştı.

- ☐ Mustafa Kemal, II. İnönü Muharebesi sonrası İsmet Paşa'ya çektiği telgrafta;

“Siz orada yalnız düşmanı değil milletin makûs talihine de yendiniz” demiştir.

**Aslıhanlar / Dumlupınar
8 - 15 Nisan 1921**

- ☐ Yunanlılar, II. İnönü Muharebesi sonrası **Bursa**'ya çekildi. Bir kısmı Afyon'da kaldı.

☞ Refet Bele → Afyondaki Yunan kuvvetlerine saldırdı

Başarısızlık / Batı Cephesi Birleşti

Batı Cephesi → İsmet Paşa

- ☐ Başarılı olamadı, görevden alındı. Batı cephesi birleştirildi. **3 Mayıs 1921**
- ☐ Batı Cephesi **İSMET PAŞA**'nın kontrolüne verildi.
- ☐ Bu cephede alınan yenilgi ordunun henüz taarruz gücüne ulaşmadığının göstergesidir.

**Ne kalana git ne gidene kal derim.
Kalacak olan yerini gidecek olan yolunu bilir.**

Anonim

**ESKİŞEHİR KÜTAHYA SAVAŞLARI
10-24 TEMMUZ 1921**

☞ İsmet Paşa'nın düzenli orduların başında bulunduğu muharebeler

I.İNÖNÜ MUHAREBESİ

II. İNÖNÜ MUHAREBESİ

ESKİŞEHİR-KÜTAHYA MUHAREBESİ

☞ Muharebe merkezi **KARACAHİSAR**

- ☐ Yunan ordularının amacı aynı...
- ☐ Yunan ordusu Afyon, Kütahya ve Eskişehir'i ele geçirdi

☞ **Düzenli Orduların tek yenilgisidir.**

☞ **İTALYA ve FRANSA**, Anadolu'dan çekilme kararını durdurdu

- ☐ TBMM'nin **KAYSERİ**'ye taşınması gündeme geldi
- ☐ Mustafa Kemal, daha fazla kaybı önlemek için orduyu Sakarya nehrinin doğusuna çekti

☞ TBMM, 5 Ağustos 1921'de **BAŞKOMUTANLIK YASASI**'ni çıkardı

- ☐ Mustafa Kemal, orduların başına geçti.
- ☐ Amasya Tamimi'nden sonra askerlik görevini bırakmıştı
- ☐ Daha hızlı hareket etme amacını taşıdı
- ☐ Bu yetki **3 aylığına** verilmiştir.

- ❑ **CUMHURİYET'İN İLANI** sonrası bu yetki **sona erdi**

[Redacted]
☞ TEKÂLİFİ MİLLİYE EMİRLERİ 7 – 8 Ağustos 1921

- ❑ Ulusal Bağımsızlık için halktan destek istendi

[Redacted]
☞ MAARRİF KONGRESİ 15 / 21 Temmuz 1921

- ❑ Ankara Darülmualimin Konferans Salonunda (Erkek Öğretmen)
- ❑ İleride uygulanacak eğitim modellerinin tartışıldığı
- ❑ Açılış konuşmasını **Mustafa Kemal**'in, kapanış konuşmasını **Hamdullah Suphi Bey**'in yaptığı
- ❑ Okul ve öğretmenlerin durumları tartışıldı ve problemlere çözümler arandı.

Sakarya Meydan Savaşı 23 Ağustos-13 Eylül 1921

[Redacted]
☞ Ya istiklal ya ölüm →savaşın parolası

Nedenleri:

- Türk ordusunun önemli yerleri kaybetmesi ve ordusunun Sakarya'nın doğusunda beklemesi,
- Yunanlıların Türk ordusuna son darbeyi vurmak istemesi,
- Ankara'yı alma, Sevr'i kabul ettirme, Pontuslara yardım, Batılı devletlerin desteğini sürdürmeyi Yunanlıların istemesi

[Redacted]
SAKARYA MELHAME-İ KÜBRASI
Büyük ve Kanlı Sakarya Savaşı
Mustafa Kemal , bu muharebe için <u>Nutuk'ta (Büyük ve Kanlı Sakarya Savaşı)</u> adını kullandı.
☞ Topyekûn savaş Subaylar savaşı

- ❑ *"Hattı müdafaa yoktur sathı müdafaa vardır. O satıh bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı vatandaşın kanı ile sulanmadığı sürece terk olunamaz"*

Mustafa Kemal, Sakarya Muharebesi için söyledi

[Redacted]
☞ Duatepe / Kartaltepe / Beylikköprü

"Sakarya'da en şiddetli çarpışmaların yaşandığı yerler"

- ❑ Mustafa Kemal bu muharebede atından düşüp kaburgasını kırdı

Sonuçları

- Halkın morali ve B.M.M'ne olan güveni arttı.
- Yunanlılara itilaf devletlerinin güveni sarsıldı.
- İtilaf devletleri arası anlaşmazlıklar arttı.

[Redacted]
☞ Gazilik ve Mareşallik" ünvanları → M. Kemal (19 Eylül 1921).
☞ Ukrayna → Dostluk Antlaşması 2 Ocak 1922
☞ İtalyanlar → Anadolu'dan çekildiler
☞ Son Savunma Savaşı
1683 Viyana'dan başlayan geri çekilme durdu.

- ❑ UÇAK kullandı → Türkler ve Yunanlılar
- ❑ Milli mücadelede en fazla şehit verdiğimiz savaş
Şehit sayısı 25.000

KARS ANTLAŞMASI 13 EKİM 1921

- ❑ Antlaşmayı TBMM adına KAZIM KARABEKİR imzaladı

☞ TBMM / Azerbaycan - Gürcistan - Ermenistan

☞ Doğu sınırimız (Kafkas) kesinleşti

BATUM → Gürcistan'a / ilk taviz

NAHÇIVAN → Azerbaycan'a bırakıldı

ANKARA ANTLAŞMASI 20 EKİM 1921

- ❑ Antlaşmayı TBMM adına

YUSUF KEMAL TENGİRŞENK imzaladı

☞ HATAY (Antakya) ve İSKENDERUN Fransa mandasıydı. Suriye'ye (özerk koşulu ile) verildi. İkinci tavizdir.

☞ 1939 → Hatay geri alındı

1939'da Doğu sınırı kesinleşti

- ❑ Böylelikle Güney Cephesi kapanmış oldu.
- ❑ Burada bulunan mevcut Türk birlikleri Batı Cephesi'ne sevk edildi.

Odunu fazla incitirsen kıymık olur sana batar.

Anonim

BÜYÜK TAARRUZ VE BAŞKOMUTANLIK MEYDAN MUHAREBELERİ 26 AĞUSTOS-9 EYLÜL 1922

- ❑ Savaş Öncesi Mustafa Kemal'in yetkileri 4.kez uzatıldı / Savaş sonrası süresiz olarak uzatıldı

☞ KOCATEPE → taarruz başladı

Mustafa Kemal ve İsmet Paşa'nın şafak vakti sabah 5'te Türk ordusunun taarruzunu başlattıkları tepe

☞ Tınaztepe / Belentepe / Çiğiltepe

Sabah 5'te başlayan saldırılar sonrasında gibi önemli mevziler ele geçirildi

- ❑ Bu savaşta, Kocatepe, Anıttepe Dumlupınar, Aslıhanlar mücadeleleri Mohaç'tan sonraki en önemli imha hareketidir.

☞ İYONYA HÜKÜMETİ → Yunanlılar

Yunanlılar Batı Anadolu'yu bölmek için İzmir'de kurduğunu açıkladı.

- ❑ Türk Ordusunun amacı "DÜŞMANI YURTTAN ATMAK"

☞ Akşehir → Karargâh Merkezi

Sakarya ile Büyük Taarruz arası karargâh merkezi olarak kullanıldı

☞ RUM SINDIĞI

Mustafa Kemal'in Büyük Taarruz için kullandığı ifade

ÇİĞİLTEPE OLAYI

Ziya Paşa'nın oğlu Albay Reşat'ın Mustafa Kemal'e söz verdiği Yunan kuvvetlerinin elinde olan ÇİĞİLTEPE' yi 30 dakikada alamaması sonrası üzüntüsünden intihar etmesidir. İntiharından 45 dakika sonra Çiğiltepe Yunanlılardan alındı

- ❑ "Ordular ilk hedefiniz Akdeniz'dir. İleri! 1 Eylül 1922
- ❑ 2 Eylül UŞAK
- 3 Eylül **ÖDEMİŞ**
- 4 Eylül TİRE
- 5 EYLÜL NAZİLLİ
- 7 EYLÜL AYDIN
- 8 EYLÜL MANİSA
- 9 EYLÜL İZMİR
- 11 EYLÜL BURSA

MAREŞAL →Fevzi Paşa'ya unvan

- ❑ 1926'da Büyük Taarruz, **Zafer Bayramı** olarak kutlanması kanunu kabul edildi.

Türk Tarihinin Meydan Savaşları...

- 1071 MALAZGİRT MEYDAN SAVAŞI
- 1526 MOHAÇ MEYDAN SAVAŞI
- 1596 HAÇOVA MEYDAN SAVAŞI
- 1921 SAKARYA MEYDAN SAVAŞI
- 1922 BAŞKOMUTANLIK MEYDAN SAVAŞI

Mudanya Ateşkes Anlaşması 11 Ekim 1922

Mütareke Temsilcileri

İSMET İNÖNÜ

ASIM GÜNDÜZ

TEVFİK BİYİKLİOĞLU

Maddeler

- Türk – Yunan Kuvvetleri Çatışması sona erecek
- Yunan Kuvvetleri 15 gün içerisinde Meriç Nehrine kadar Doğu Trakya'yı İtilaf Devletlerine teslim edecek

- Türk – Yunan Çatışması engellenmeye çalışıldı

- Doğu Trakya'yı, İtilaf Devletleri 30 gün içerisinde Türk Kuvvetlerine teslim edecek

- Doğu Trakya'yı **REFET BELE** teslim aldı.

- Barış Antlaşması sonrası İstanbul bir hafta içerisinde boşaltılacak

- İngilizler, 2 Ekim 1923'te İstanbul'u tamamen boşatıldı.

- Doğu Trakya TBMM'nin Jandarma Kuvvetleri tarafından sadece 8000 kişilik bir kuvvetle güvenlik amaçlı korunacak

- İstanbul, Boğazlar ve çevresi TBMM, Hükümetine bırakılacak

Osmanlı **RESMEN** sona erdi.

Teslim kararının ardından İstanbul'a ilk giren kişi **REFET BELE** (19 Ekim 1922)

- Barış Antlaşmasına kadar Türk Kuvvetleri Çanakkale ve İzmit Yarımadasında belirlenen çizgiyi geçmeyecek
- İtilaf Devletleri barış antlaşmasına kadar İstanbul'da kuvvet bulunduracak

☞ **ARNOLD TOYNBEE**

Mudanya için "Kemalistlerin baskısı altında İtilaf Devletlerinin teslimiyetleri" ifadesini kullandı

LOZAN BARIŞ ANTLAŞMASI

I. Tur: 20 Kasım 1922 / 4 Şubat 1923

II. Tur: 23 Nisan 1923 / 24 Temmuz 1923

☞ **I. TBMM görüşmeleri yaptı ve imzaladı**

II. TBMM onayladı → 23 Ağustos 1923

- ❑ Ek maddeler hariç **143 Maddeden** oluşur.
- ❑ Lozan, **6 Haziran 1924**'te yürürlüğe girdi.
- ❑ Lozan, *İsviçre*'de **RUMİNE SARAYI**'nda imzalandı.

☞ **Lozan'a gönderilen heyet:**

Dış İşleri Bakanı: İSMET İNÖNÜ

RIZA NUR - HASAN SAKA

Kimseyi kırmadık, kırılan biziz. Bizi baharda gelen kışlar incitti.

Anonim

Katılan Devletler...

TÜRKİYE	JAPONYA
İNGİLTERE	ROMANYA
FRANSA	YUGOSLAVYA
İTALYA	BELÇİKA
YUNANİSTAN	PORTEKİZ

Boğazlarla İlgili Katılanlar...

SOVYET RUSYA
GÜRCİSTAN
UKRAYNA
BULGARİSTAN → Trakya Sınırı ile görüşmelere katıldı

☞ **ABD → gözlemci / doğrudan katılmadı**

☞ Taviz verilmeyen konular...

Kapitülasyonlar / Ermeni meselesi / Bağımsızlık
Ordunun sınırlandırılması

- ❑ I. Tur'da Antlaşma Sağlanamadı

Musul, azınlıklar, savaş tazminatı boğazlar gibi maddeler nedeniyle antlaşma sağlanamadı

- ❑ **"Çok ıstırap çektik, çok kan döktük, bütün medeni milletler gibi istiklal istiyoruz."** İSMET İNÖNÜ

- ❑ 4 Şubat 1923' TÜRKİYE konferansı terk etti.

Lozan arası → İzmir İktisat Kongresi 17 Şubat 1923

Lozan'a ara verildiği sırada yapıldı.

Devletin Ekonomik politikalarını belirlemek için

❑ 15 Ocak 1923 Zübeyde Hanım vefat etti.

Langaza / Karşıyaka

Maddeler

Doğu Sınırı

☞ Kars Antlaşması 13 Ekim 1921

Kars, Ardahan Türkiye'ye;
Batum, Gürcistan'a

Güney sınırı

☞ Türkiye / İngiltere Musul Konusunda anlaşamadı

☞ Hatay → Sınırımız dışında

Ankara Antlaşması 20 Ekim 1921 esas alındı

Trakya sınırı

☞ Meriç Nehri sınırı

Doğu Trakya Türkiye'ye

Batı Trakya Yunanistan'a

- 29 Eylül 1913 İstanbul Antlaşması
- Ekim 1922 Mudanya Mütarekesi esas alındı
- Halk oylaması yapılmadı, Misak-ı Milliye aykırı çözüldü

Ege Adaları

☞ Sakız, Sisam, Semadirek, İmni, Midilli, Ahikerya Yunanistan'a bırakıldı.

☞ Gökçeada (İmroz) / Bozcaada (Taşoz) → Türkiye'ye bırakıldı.

Kıbrıs

☞ İngiltere'ye bırakıldı.

- 1878'de İngiltere'ye bırakılmıştı
- 1914'te İngiltere ilhak etti
- LOZAN' da aynı durum kabul edildi.

Rodos, 12 Ada ve Meis Adaları

☞ İtalya'ya bırakıldı.

- 15 Ekim 1912 Uşi antlaşması ile geçici olarak İtalya'ya bırakılmıştı.
- II. Dünya Savaşı sonrasında
- 1947 PARİS ANTLAŞMASIYLA Yunanistan'a bırakıldı.

İstanbul

☞ En uzun işgal altında kalan şehir
13 Kasım 1918 / 6 Ekim 1923

- İngiliz General Harrington **ARABIC** adlı gemiyle İstanbul'u terk etti.

Dış Borçlar

Borçlar konusunda en fazla sorun yaşadığımız devlet **FRANSA**

- Misak-ı Milli Sınırları içinde kalan yerler için kendi payımıza düşeni **Türk Lirası** ve **Fransız Frangı** olarak **1954'e** kadar taksitler halinde ödedik.

Duyun-u Umumiye

☞ Tamamen kaldırıldı.

- Ekonomik ve siyasi bağımsızlık **sağlandı**.
- Misak-ı Milliye uygun olarak **çözüldü**
- **MİLLİYETÇİLİK** ilkesi ilgilidir.

Azınlıklar

☞ İç Mesele olarak görüldü.

- Bütün Vatandaşlar **Türk Vatandaşı** olarak görüldü
- Misak-ı Milliye uygun olarak **çözüldü**

Mübadele

☞ Diğer adı **ETABLİ MESELESİ**

- Batı Trakya'daki Türkler ile İstanbul, Gökçeada ve Bozcaada'daki Rumlar Hariç...

“Yunanistan'daki Türkler ve Türkiye'deki Rumlar karşılıklı olarak yer değiştirecektir.”

- Mübadele Sorunu Lozan sonrası devam etti.
- 1930'da VENEZİLOS'un Türkiye Ziyareti sorunun çözümü için zeytin dalı olarak algılandı

Savaş Tazminatı

- 1923'e kadar devletler kayıp ve zararları için her türlü parasal haklarından vazgeçti.

(Reşadiye ve Sultan Osman'dan vazgeçti)

- Yunanistan, Batı Ege'de verdiği zararlar için **KARAAĞAÇ** ve **BOSNA KÖYÜ** savaş tazminatı olarak Türkiye'ye verecekti

Boğazlar

- Boğazlar Türk toprağı sayılacak
- Başkanı Türk olan Uluslararası komisyon tarafından yönetilecek
- Lozan'a göre Boğazların güvenliğini Milletler Cemiyeti sağlayacak
- Boğazların her iki yakasında Türk Askeri olmayacak (15 km.'ye kadar izin verildi)

Boğazlardan Geçiş...

- ✓ Askeri olmayan gemi ve uçaklar **BARIŞ ZAMANINDA** tonaj ve zaman bakımından sınırlandırılarak geçebilecek
- ✓ Ticaret gemileri serbestçe geçebilecek
- ✓ **SAVAŞ ZAMANINDA**, TÜRKİYE, tarafsız kalırsa gemiler serbestçe geçebilecek
- ✓ **SAVAŞ ZAMANINDA**, TÜRKİYE, savaşta ise tarafsız gemiler ve sivil uçaklar serbestçe geçebilecek

Lozan'da Boğazlar Maddesi**ULUSAL EGEMENLİĞİMİZE****ULUSAL BAĞIMSIZLIĞIMIZA**Misak-ı Milliye **aykırı** olarak çözüldü**Kapitülasyonlar****Tamamen kaldırıldı.**

- Ekonomik ve siyasi bağımsızlık sağlandı.
- Milliyetçilik ilkesi ile ilgilidir.

Yabancı Okullar Yabancı Okullar sorununda en fazla **FRANSA** ve **PAPALIK** sorun oldu.

- İç mesele olarak görüldüğü için konferansta konuşulmasını **KABUL ETMEDİ**
- Lozan'dan sonra tekrar gündeme gelmesine rağmen **taviz verilmemiştir.**

Patrikhane

- Patrikhane ile ilgili doğrudan bir karar alınmadı
- Türkiye Patrikhaneyi ülke dışına çıkaramadı
- Patrikhane'nin ülkedeki hukuk kurallarına bağlı kalınması istendi

Misak-ı Milliye'ye Uygun Çözülen Konular

- Kapitülasyonlar
- Azınlıklar
- Duyun-u Umumiye
- Dış Borçlar
- Mübadele
- Yabancı Okullar
- Ermeni Meselesi'nin gündeme gelmesine izin verilmedi

Misak-ı Milliye'ye Uygun Çözilemeyen Konular

- MUSUL MESELESİ

Misak-ı Milliye'ye Aykırı Karara Varılıp; İleride Uygun Olarak Çözülen Konular

- Boğazlar Meselesi / Hatay (Suriye Sınırı)

Türkiye'nin Lehine Çözülüp Yeniden Gündeme Gelen Konular

- Yabancı Okullar / Dış Borçlar / Mübadele

Lozan'dan Sonra Tekrar Gündeme Gelen Konular

- Yabancı Okullar Sorunu **1925**
Lehimize Çözülmüştü

Yeniden gündeme geldi

- Dış Borçlar **1928 – 1931 – 1933**
Lehimize Çözülmüştü

Yeniden gündeme geldi

- Mübadele **1930**
Lehimize Çözülmüştü

Yeniden gündeme geldi

- Musul Meselesi **1926**
HİÇ ÇÖZÜLEMEMİŞTİ

- Boğazlar **1936**
ALEYHİMİZE ÇÖZÜLMÜŞTÜ

Yeniden Gündeme Geldi

- Hatay Sorunu **1939**
ALEYHİMİZE ÇÖZÜLMÜŞTÜ

Yeniden Gündeme Geldi

- Kıbrıs (İngiltere'ye bırakılmıştı)
ALEYHİMİZE ÇÖZÜLMÜŞTÜ

1954'te Yeniden Gündeme Geldi

**Mum kadar ışığı olmayan insanları
güneş sandık.**

Anonim

